

For 71 år siden kom det hit til Halden en ung 15 års gutt. Hans navn var Ernst Güssow, og han kom fra Magdeburg. Lite ante den unge Ernst da han begynte i barberlære hos sin eldre bror, som allerede hadde vært bosatt i Halden en god tid, at han innen rett mange år skulde bli en av byen Halden mest aktede og avholdte menn. Det gikk nemlig ikke mange årene før den unge energiske og sympatiske mann hadde innarbeidet sig en forretning og et godt omdømme her i byen. Men det var ikke nok med det, efterhvert som årene gikk blev den unge Güssow i den grad aktet og sett op til, at han blev innvalgt i det ene tillitshverv efter det annet.

Vår medarbeider avla en visitt hos hr. Güssow forleden, det gikk nemlig rykter om at han feirer 85 års dagen en av disse dager. Dette med fødselsdagen medførte nok ikke full riktighet, idet herr Güssows fødselsdag av forsynet var henlagt til en ganske annen tid av året, hvor beklagelig det enn er, at jeg ikke kan hjelpe dem også i det stykke, som herr Güssow sa. Men enten det nu var fødselsdag eller ikke, så blev vi buden inn og traktert som om det skulde været 100 års jubileum ikke skarve 85 år. Efter en stunds forløp lykkedes det også fa den unge Güssow (han er nemlig fremdeles ung, 85 år er bare barnealder) på glid til å fortelle.

— Så De noget til borgervebningen,

eller borgergarden som den vist kaltes, her Güssow.

— Ja, det skal være sikkert jeg gjorde, svarer Güssow og retter sig op i stolen, likesom i fordums dager på hesteryggen, det skal være sikkert jeg så borgergarden. Så snart jeg hadde fri om kvelden sprang jeg op på Ossletten for å se eksersisen. Den første sjef jeg kan huske var urmaker Amundsen, han var en streng herre, som nøie overvåket at disiplinen blev holdt høit i ære. Smed Nilsen var kommandersersjant og snekker Amundsen var underofficer. Utrustningen fikk korpset fra Fredriksten. Uniformene var det imidlertid ikke så svært nøie med øiensynlig, for jeg så mange som ikke hadde soldatantrekk, og forøvrig var de uniformer som fandtes nok så uensartede, det var alleslags snitt og farver, men det gjorde jo ingenting, det er ikke så farlig om vesten er rød, bare sjelen er sort, som onkel Bräsigs sa. Øvelsene blev holdt en eller to ganger i uken, i nærvær av mange hundre sivile. Øvelsene gikk med liv og lyst, og det minste feil grep måtte rettes på og blev så innøvet til det gikk uten knirk og feil. Amundsen hadde et kompani han kunde være stolt av, og han fikk også megen ros av kong Carl Johan, dengang kongen var her. Riktignok synes mig at den ros Amundsens kompani fikk, ved en bestemt anledning var nok så tvilsom. Under inspeksjon av Amundsens kjernetropper kom nemlig kongen forbi en skredder som stod i stram giv akt, akkurat som de andre, naturligvis.

Denne skredderen hadde imidlertid nogen aldeles abnormt store føtter, dessuten var han kortbent og kalvbent. Hans benklær hadde han øiensynlig ikke sydd selv, for de var nok et nummer for små, de satt som trommeskinn rundt lårene på ham. Da kongen fikk se denne stramme og imponerende soldat, blev han stående et øieblikk og se tankefullt på skredderen, og så sa han likesom henført beundrende «kjekke karer med vakre føtter». At føttene var så vakre skal jeg ikke påstå, fortsetter Güssow,

HALDEN I GAMLE DAGE

Barbermester Ernst Güssow fortæller „Amtstidende“ trekk fra byens liv for mange år tilbake.

Da Borgervebningen holdt øvelse på Ossletten og Rødsbergkongen regjerte St. Hansnatten. — Hvorledes 17. mai blev feiret tidligere.

sow, men karene var ialfall kjekke.

Da borgergarden forsov sig.

Den neste morgen skulde det således være «grand parade» og defilering i anledning kongens avreise. Kongen måtte imidlertid reise uten avskjedsdefilering, for alle de kjekke karene med de vakre føttene forsov sig. Foruten Amundsen møtte bare 2 mann, og disse to stakkarne fikk slik en grov kjeft av Amundsen, at de tok sine «vakra føtter» på nakken og forsvandt.

Akk ja, det hendte mange slike pussige ting.

Nede i barbersjappa kom det til mange morsomme episoder kan De tro, fortsetter Güssow efter en liten pause.

Engang holdt jeg på å klippe en svenske.

Plutselig tordner brandsaluten fra festningen. Svensken for op av stolen, akkurat som jeg skulde ha stukket ham i baken, og fløi på dør. Om han trodde det var utbrutt krig, skal jeg ikke kunne si. Imidlertid måtte jeg også ut for å se hvad som var igjære. I mellomtiden kom svensken tilbake og vilde ha klippet resten av håret, jeg hadde nemlig bare klippet den ene halvpart av hodet. Men jeg var og blev borte, og tilslutt gikk svensken sin vei, bandende og sværende, fortalte læregutten.

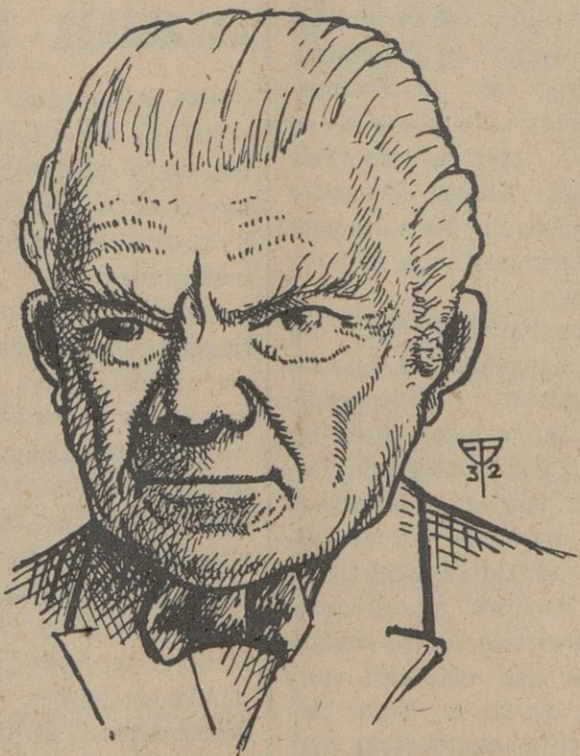
En annen gang kom en annen svenske inn og skulde ha trukket ut en tann som verket. I gamle dager måtte barberene også være tannlæge nemlig. Sin høie cylinderhatt, som svenskene brukte den tiden, satte han fra sig ved siden av stolen, med hullet op.

Efter en stunds hårdt arbeide, uten bedøvelse, fikk vi endelig tannen ut, og mannen blev kvitt sin plage. Over dette blev han så glad at han falt på kne ved stolen og takket, om det var min bror, mig eller vår Herre husker jeg ikke. Men efter en tannuttrekning kommer det en masse blod som bekjent, og i forvirringen og glæden spyttet svensken den ene munnfull blo op i hatten sin efter den annen, alt imens han snakket, han tok feil av hatten sin og spyttbakken. Da han litt senere skulde gå, og med en chevalerisk reverens for min bror satte hatten på hodet, blev han oppmerksom på feiltagelsen; det skal jeg hilse og si! De takksigelser eller uttalelser som han da kom med, var ikke rettet til Vår Herre det husker jeg tydelig, slutter Güssow.

Det var forresten ikke bare som tannlæger vi måtte forsøke oss, sier Güssow. Nei til oss kom folk med alleslags sår og skader. Engang kom en mann til min bror med en brukket kjeve, som han vilde ha reparert.

Da Rødsbergkongen regjerte St. Hansnatten.

St. Hansnatten var det morro i gamle dager. Da holdt de til på Rødsberget hele byens befolkning og fra omegnen strømmet folk til. Butikkene var stengt og man samledes på torvet. Med brigademusikken i spissen marsjerte man i prosesjon til Røds-

berget. Toget blev ledet av selve «Rødsbergkongen», fiskebærer Andreas Kakkelen. Han hadde tosnutet hatt, nasjonalfarvede bånd og brede røde render i buk-sene.

Oppe på Rødsberget blev der holdt en humoristisk tale av Rødsbergkongen. Så fortsatte festen på forskjellig vis. Nogen danset, andre drakk eller spilte kort og igjen andre sloss. De brennende tårer kastet sitt skinn bortover den brokete forsamling på fjellet. Marketenterne gjorde gode forretninger, kaffe og øl og smørbrød stoppet ikke. Man holdt på til den lyse morgen, «det er ikke St. Hans mere enn en gang om året», sa

folk til sin undskyldning. Slagsmålene utartet forresten efterhvert. Når det blev for ilde kom «kongen» i kraft av sin myndighet og la sig imellem. Da blev det gjerne slutt med levet. Men engang gikk det anderledes. Da kongen kom og skulde megle i slagsmålet, blev kamphanerne sinte og fløi på ham isteden. Han blev slått rent fordervet. Det var vel begynnelsen til enden. Når kongen mistet sin myndighet, tapte han også respekten og efterhvert døde St. Hans-moroen på Rødsberget hen.

Lystige sangerbrødre.

Sanger var naturligvis Güssow med liv og sjel og han har man-

ge gamle minner fra de glade sangerdager.

Engang, fortalte han, hadde vi hatt øvelse til klokken 11 om aftenen. Da vi kom ned over Storgaten efter øvelsen var vi lystige i sinnet og så klemte vi i å synge alt hvad vi kunde. Men det blev ikke tålt, naturligvis, og så blev vi meldt for gateuorden og forstyrrelse av byens nattero. Representanter for sangforeningen blev innkalt til politimesteren og belært om hvordan skikkelige folk opførte sig om kvellen. Vi slapp forresten lett fra historien og til takk for billig straff møtte hele sangforeningen op utenfor politikamret og ga en serenade til beste for politimesteren. Først dagen efter fikk vi rede på at politimesteren ikke hadde været tilstede på politikamret den aftenen. Men han takket oss allikevel senere for oppmerksomheten.

17de mai i gamle dager.

— Den 17de mai var det vel også mye morro før i tiden?

— Det skal jeg si. Min bror var selve sjefen for syttende mai komiteen. Det var store forberedelser som blev gjort til den dagen, for at alt skulde klaffe og Norges hedersdag blev feiret på den rette måte. Forberedelserne kunde ofte ta 2—3 uker.

Vi begynte tidlig om morgenen med salutt, klokking og musikk, sang og taler, prosesjoner og meget annet.

For barna hadde vi mange

slags morro. Der var hopping i sekk, ballansering, og så hadde vi den høie stang med en masse gjenstander hengende i toppen. Når en hadde klatret op fikk han ta med sig en ting ned. Men engang var det en matros, som hadde klatret op og tatt altsammen. Vi passet på ham og da han kom ned, blev han mottatt av et rapp på enden av en kjepp, og så måtte han klatre op og henge op altsammen igjen.

Andre konkurranser var pølse-spising. Det var lange pølser med to kroner i midten. To begynte å spise i hver sin ende, og den som var kvikkest til å spise nådde frem til to-kronen og fikk den.

— Jeg har været skytter engang i tiden også, forteller Güssow i samtalen løp. Og jeg var nok så god til å skyte også. Vi hadde øvelser ute på Remmen. Engang holdt jeg forresten på å bli skutt derute. En full mann hadde fått fatt i en bøsse og la an, urmaker Amundsen skjønnte at skuddet vilde ramme mig og slo til bøsken så skuddet gikk en annen vei. Jeg hadde forresten meget morro blandt mine skytterkamerater. Det var med sorg jeg måtte legge skytningen på hylden, da mine øine blev dårlige.

Men nu må De ha mig unnskyldt, sier herr Güssow. Hvis De vil høre flere historier om gamle dager, så må De komme igjen en annen gang.

Nu må jeg ut på min spaseretur, og det skulde De gjøre også, unge mann, så holder De Dem like ung som jeg. J.

Fra bokverdenen.

I Nasjonalforlagets nye serie «Store Diktere i nyere tid» er nettop utkommet annet bind: «Løgn» av Paul Bourget.

Boken er oversatt fra fransk av lektor Fredrik Gjerdrum.

GLOBOID mot forkjølelse

— 52 —

sus kjær: Sjunga om huru god han er. Sedan lyftar jag hvita vingen, løftar vingen och ilar hem.

Likeså sangen: «Från herliga höjden», hvis andre vers lyder så: «Der ventar de kjære, som kallats at gå til hvila från möda och strid. Det kjennes så bittert ved skilsmissan då — vi skildes dog blot for en tid.

Min venn nær jag målet har hunnit engång. Då skal jag och se efter dig. — Jag ventar dig möten blandt helganen mang, der venner nu venta på mig.

Ja, det er herlig og stort med alle unge mennesker, som har mottatt Herrens kall og satt sitt livs farkost ut med kurs for himlen. Må alle ta vare på besøkelsens tid, ti det er uberegnelige verdier, som da står på spill.

Et litet vink til alle opriktige venner i alle slags frie samfund kan heller ikke forties. La os ikke hjelpe den antikristiske ånd med å rive ned hverken på statskirken eller nogen annen. De kommer så smigrende og taler om det ubibelske og alt det gale. Om vantro prester og store utgifter til kirker og skoler oss. Jo de har nok omsorg for Guds sak og rike iblandt oss, men bare de fikk sønderrevet alt, så var de komne langt på vei. Blev bare all skoleplikt og all religionsundervisning sløffet, så blev hjertene mere mottagelige for Sovjet-religionen. Vi forstår jo allesammen at dette er endemålet.

Vil hermed avslutte denne beretning og disse tanker med noget av Grundtvigs bekjente sang: «Vidunderligst av alt på jord er Jesu kristi rike, Dets herlighet er og så stor, at det har ingen like

Usynlig vel som sjel og sinn, det nemt dog er å kjenne Alt som en by på bergesinn det ses til verdens enda.

Dets gåte er et guddomsord som skaper hvad det nevner, som fyller daler trint på jord og høiene utjevner.

— 49 —

samfundets utskudd, ti det vil visst bli å gjøre lys til mørke.

Vil hermed avslutte med å skrive et stykke, som jeg tilfeldigvis fikk se i bladet «Misjonæren» for 20. april 1911 og lyder som følger:

«En søster skrev i dette blad for 9. mars om vekkelse ved Strømsfoss og det var sant. Det har vært vekkelse og omvendelse her ved Strømsfoss i denne vinter. En stor del av ungdommen har ikke funnet den tilfredsstillelse og glede i det fremmede land, som de ønsket, og derfor har de med den forlorne sønn i Luk. 15 vent tilbake til faderhuset. De har stanset og lyttet til den gode hyrdes røst, og det har fylt våre hjerter med glede å være vidne dertil. «Det venaste syn, som eg fær sjå» (sier en sanger) «er dei unge på kne for Gud».

Vi vil ikke her opgi de nyvaktas tall, som har gitt tilkjenne, at de vil begynne et nytt liv i troesamfund med sin Herre, men det står i den 87. salme at Herren skal telle når folkene opskrives og si: Denne er føtt der, sela. «Erindrer eder», sier Bunyan «det sted hvor Gud først besøkte eders sjele og — erindrer eder det ord på hvilket Herren lot eder håpe. Det var den natt som toges iakt, da Gud utførte eder av Egyptens land og tredommens hus», 2. Mos. 12,42. Det har vært meget godt å høre de nyvaktas bekjendelse både i tale og vidnesbyrd. En bror sa bl. a.: «Jeg blev grepen av ansvaret for min stilling likeoverfor min hustru og mine små barn, så jeg kunde ikke utholde det lenger».

En annen sa: «Jeg forstod at Gud satte mig på valget, så nu måtte det bli et enten eller. Jeg blev overbevist om, at hvis jeg lenger imotstod Gud, så vilde det engang bli forferdelig å falle i den levende Guds hender, Hebr. 10,31. Nu derimot er jeg så glad at Jesus og himlen er min, så jeg holdt på å vekke mine nærpårgende en natt, og fortelle dem hvad Gud hadde gjort imot min sjele». Salm. 66,16.